

Kenttärekisteröinnin ohjevideo poliisille

Anna Nykyri ja Janne Partanen

11/2022

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö / AMK

TIIVISTELMÄ

Anna Nykyri ja Janne Partanen: Kenttärekisteröinnin ohjevideo poliisille Opinnäytetyön**muoto:** Toiminnallinen**Hanke:** Hankkeistettu, tehty tilaustyönä Poliisiammattikorkeakoululle**Julkisuusaste:** Julkinen, produkti salassa pidettävä**Ohjaaja:** Heli Jalander & Pia Käki**Tutkinto:** Poliisi (AMK)

Kenttärekisteröinti on toimenpide, jossa poliisipartio voi rekisteröidä rikoksesta epäillyn henkilön tien päällä. Kenttärekisteröinnissä partio selvittää ja tarkastaa epäillyn henkilöllisyyden ja kirjaa hänen tuntomerkit ylös. Tuntomerkkejä ovat muun muassa henkilön pituus, paino, silmien- ja hiustenväri. Lisäksi partio ottaa epäilystä valokuvat, sormenjäljet ja DNA-näytteen, mikäli rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Kaikki kerätyt tiedot viedään poliisin henkilötuntomerkkijärjestelmään.

Toiminnallinen opinnäytetyömme sisältää kenttärekisteröinnin ohjevideon. Tekemämme ohjevideo on suunnattu kentällä työskenteleville poliisille ja video on tehty kenttäolosuhteissa.

Kenttärekisteröinti on aiheena melko tuntematon, joten työn tarkoituksena on videon avulla tuoda kenttärekisteröintiä enemmän poliisin tietoisuuteen. Opinnäytetyössä tehty opetusvideo on tehty yhteistyössä poliisin eri yksiköiden kanssa.

Kenttärekisteröinti on ideana tärkeä ja siitä tulee olemaan paljon hyötyä rikosten selvittämisessä. Tuloksista selviää, että kenttärekisteröinti vaatii vielä työstöä, jotta siitä saadaan nopeampi ja entistä käytännönläheisempi toimenpide kentällä suoritettavaksi. Tulosten perusteella voimme myös todeta, että kentällä työskentelevät poliisit kokevat kenttärekisteröinnin työläänä ja aikaa vievänä toimenpiteenä muiden poliisitehtävien ohella. Jotta kenttärekisteröintejä tullaan tulevaisuudessa tekemään, vaatii se johdolta määräyksen sen tekemiselle. Lisäksi toimivat ja käytännönläheiset järjestelmät, sekä laitteet toteuttaa kenttärekisteröinti kenttäolosuhteissa.

Sivumäärä: 22 + 4 liitesivua**Tarkastuskuukausi ja vuosi:** marraskuu 2022**Avainsanat:** kenttärekisteröinti, henkilörekisteröinti, henkilötuntomerkit, sormenjäljet, DNA, valokuvat

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 MENETELMÄ JA VALINNAN PERUSTELUT	2
3 VIDEON MERKITYS OPPIMISESSA	3
4 TYÖN TOTEUTUS	3
4.1 Käsikirjoitus.....	4
4.2 Videon kuvaukseen tarvittava välineistö	5
4.2.1 GoPro Hero 10	5
4.2.2 Canon XA50 ja Canon XF100.....	6
4.3 Produktin kuvaaminen.....	6
4.3.1 Henkilöllisyyden varmistaminen ja henkilötuntemerkkien ottaminen.....	7
4.3.2 Sormenjälkien ottaminen	7
4.3.3 DNA-näytteen ottaminen.....	8
4.3.4 Valokuvien ottaminen	9
4.3.5 Tuntemerkkitietojen siirtäminen	10
4.3.6 Editointi.....	10
4.3.7 Äänitys.....	11
4.3.8 Tekstitys	11
4.4 Produktin välipalautte	12
4.5 Kaksikielisyys	12
5 VALMIS PRODUKTI.....	13
6 PALAUTEKYSELY	14
7 AIEMMAT TUTKIMUKSET	14
8 POHDINTAA	15
LÄHTEET	20
LIITE 1.....	22
LIITE 2.....	23
LIITE 3.....	24
LIITE 4.....	24

1 JOHDANTO

”Törkeä kioskiröyry Helsingin Laajasalossa selvisi kansalaisvihjeiden avulla – DNA-näyte rikospaikalta johti teini-ikäisten epäiltyjen aiemman rötöksen jäljille.” (Törkeä kioskiröyry Helsingin Laajasalossa selvisi kansalaisvihjeiden avulla, MTV uutiset 27.9.2019). Poliisin tekemien henkilörekisteröintien avulla voidaan vertailla esimerkiksi rikospaikalta taltioituja näytteitä ja yhdistellä niitä toisiinsa rikosten selvittämiseksi. Uutisotsikko kertoo, kuinka tärkeää poliisin on tehdä rikoksesta epäilyille henkilörekisteröintejä. Poliisin taltioidessa rikospaikalta mahdollisia todisteita ja johtolankoja, voi niillä päästä isojen rikoskokonaisuuksien jäljille.

Ennen kaikki henkilörekisteröinnit tuli tehdä poliisiasemalla. Kenttärekisteröinnin ansiosta suppeat rikokset voidaan hoitaa kokonaisuudessaan tien päällä. Kenttärekisteröinneillä saadaan kasvatettua rekisteröitävien rikoksesta epäiltyjen määrää, joka taas auttaa rikosten selvittämistä ja niiden ennalta estämistä. (Poliisi 2022: Epäillyn rekisteröinti ei enää vaadi käyntiä poliisiasemalla.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kenttärekisteröinnin ohjevideo valtakunnallisesti poliisilaitoksille ja Poliisiammattikorkeakoulun käyttöön. Ohjevideo tehtiin tilaustyönä Poliisiammattikorkeakoululle. Ohjevideo tullaan näyttämään poliisin kenttärekisteröinnin tukihenkilöpäivillä ja sen on tarkoitus tulla osaksi valtakunnallista verkkokurssia. Ohjevideon avulla poliisit saavat yksinkertaisen ja käytännönläheisen ohjeistuksen siitä, miten henkilörekisteröinti suoritetaan kenttäolosuhteissa. Poliisiammattikorkeakoulu saa ohjevideon, sekä opinnäytetyössä tuotetun kirjallisen osuuden opetuskäyttöön osana teknisen rikostutkinnan koulutusta. Ohjevideo on tehty suomeksi ja se on tekstitetty suomen ja ruotsin kielellä.

Tutkimuspulmaksi nousi esiin kenttärekisteröinnin tekemisen ohjeistuksen puute. Lähdimme ratkaisemaan pulmaa tekemällä ohjevideon kenttärekisteröinnistä. Videossa selitetään yksityiskohtaisesti kenttärekisteröinnin eri vaiheet.

Opinnäytetyö on kirjoitettu niin, että lukijalla ei tarvitse olla aikaisempaa tietoa kyseistä aiheesta. Opinnäytetyössä on tarkoitus käsitellä ohjevideon tekoa vaihe vaiheelta ja avata teorian tiedon avulla videon merkitystä poliisitoiminnassa.

Opinnäytetyön teoriaosuudella halutaan saada kaikki ymmärtämään, mitä kenttärekisteröinti terminä tarkoittaa, sekä ymmärtämään sen tärkeys ja kokonaisvaltainen merkitys rikosprosessissa. Lisäksi tarkoituksena on ohjevideon avulla opastaa valvonta- ja hälytystoimintasektorilla, eli kentällä työskenteleviä poliisihenkilöitä sujuvampaan rekisteröintiprosessiin, ja välttämään sen kokeminen liian vaikeaksi.

Opinnäytetyötämme varten tarvitsimme tutkimuslupan, jota haimme Poliisiammattikorkeakoululta tutkimuslupahakemuksella ja tutkimussuunnitelmalla. Tutkimuslupaa tulee hakea, mikäli opinnäytetyössä käytetään lomakekyselyä tai haastattelututkimusta, joissa vastaajina toimivat poliisit. Haimme lupaa Poliisiammattikorkeakoululta, koska opinnäytetyössämme haastattelimme poliisihenkilöitä eri puolelta Suomea. Opinnäytetyön tuloksia ja materiaalia käsiteltiin luottamuksellisesti, eikä niitä luovutettu ulkopuolisille henkilöille. Salassa pidettävää materiaalia säilytettiin TUVE-koneilla omilla työasemilla, joihin pääsee vain henkilökohtaisella virkamerkillä. TUVE eli turvallisuusverkko on viranomaisverkko, joka on valtion omistuksessa ja hallinnassa. Siihen kuuluvat verkkoon liittyvät laitetilat, laitteet sekä viestintätekniset palvelut (Valtiovarainministeriö 2022). Salassa pidettävä osuus opinnäytetyöstä arkistoitii ja muut tiedot hävitettiin sen jälkeen, kun opinnäytetyö oli arvioitu.

2 MENETELMÄ JA VALINNAN PERUSTELUT

Toteutimme opinnäytetyömme toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen opinnäytetyö tarkoittaa vaihtoehtoista menetelmää tutkimukselliselle opinnäytetyölle, ja sen tarkoituksena on tuottaa kohderyhmälle tai toimintaympäristölle tuotos, jolla voidaan kehittää työelämää ja sen käytäntöjä. Toiminnallisen opinnäytetyön ydin on opinnäytetyössä tuotettu produkti. Produktilla tarkoitetaan esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunnattua ohjetta tai ohjeistusta, kuten ohjevideota tai perehdytysopasta johonkin haluttuun aiheeseen. (Vilka & Airaksinen 2003, 9,51).

Toiminnallinen opinnäytetyö on kehittämisprosessi, johon määritellään tarkasti työn tavoitteet, toteutus, valitaan käytettävä menetelmä, suunnitellaan aikataulutus eri työn vaiheille, kerätään lähteitä, hankitaan välipalautetta ja kehitetään työtä palautteiden avulla haluttuun päämäärään. Pyritään itse oppimaan ja kehittymään ammatillisesti koko prosessin ajan ja tuomalla oma kehitys ilmi työn lopputuoksessa. (Kostamo ym. 2022, 15).

Opinnäytetyömme aihe valikoitui teknisen rikostutkinnan osa-alueelta keskusteltuamme asiasta Poliisiammattikorkeakoulussa työskentelevän teknisen tutkinnan opettajamme kanssa. Hän kertoi meille kenttärekisteröinnistä ja ehdotti aiheeseen liittyvän ohjevideon tekemistä.

Kenttärekisteröinnistä oli jo tekeillä kirjalliset ohjeet, mutta varsinaiseksi opetusmateriaaliksi käytettävää produktia ei ollut. Olemme molemmat kiinnostuneita teknisestä rikostutkinnasta, joten ohjevideon tekeminen mielenkiintoisesta aiheesta kuulosti hyvältä.

Opinnäytetyömme produktina toimii kenttärekisteröinnin ohjevideo, jonka tarkoitus on opastaa poliiseja tekemään henkilörekisteröinti kenttäolosuhteissa. Opinnäytetyön tekijöinä halusimme tuoda prosessiin oman ammattitaidon ja tuoreen tiedon kyseiseen aiheeseen. Opinnäytetyön aikana oli hienoa huomata, että poliisiorganisaation sisällä on paljon henkilöitä, jotka haluavat

vilpittömästi auttaa ja olla osana kehittämisprosessia. Heiltä saimme tietoa muun muassa kenttärekisteröinnin nykytilasta sekä sen eri toiminnoista.

3 VIDEON MERKITYS OPPIMISESSA

Jokaisella on oma tapansa oppia ja sisäistää uusia asioita. Oppimistyyliä on erilaisia ja ne perustuvat kolmeen eri oppimismuotoon; visuaaliseen, auditiiviseen ja kinesteettiseen oppimiseen. Visuaalinen oppija sisäistää parhaiten uusia asioita näkemällä ne. Oppimisessa voidaan hyödyntää, mm. lukemista, kuvia ja kaavioita. Visuaalinen oppija luo itselleen näkömielikuvia opittavasta asiasta. Auditiivinen oppija puolestaan hyödyntää uuden asian oppimisessaan kuuntelemista ja kyselemistä. Kinesteettisen oppijan tarvitsee itse päästä kokeilemaan ja tekemään uutta opittavaa asiaa. Kinesteettinen oppija voi hyödyntää oppimisprosessissaan mm. muistiinpanojen kirjoittamista. (Dryden & Vos 2002, 129–131.)

Video luo uuden asian oppimiselle monia mahdollisuuksia. Video auttaa näkemään ja tunnistamaan asioita, joita ei välttämättä pysty aina kirjoittamaan selkeästi auki. Sisällöstä voidaan huomata myös pieniä yksityiskohtia, joihin ei välttämättä muuten kiinnittäisi huomiota. Videon avulla voidaan näyttää esimerkiksi jokin menetelmä, joka auttaa uuden asian tekemistä. Videolla voidaan kiinnittää paremmin ihmisten huomio keskittymään aiheeseen ja siinä olevaan sisältöön. Videon avulla voidaan havainnollistaa ja kertoa asian sisältö yhtäaikaaisesti. Tällä menetelmällä pyritään yhdistämään muistettava faktatieto ja mielenkiintoinen sisältö. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 12–14.) Digitalisoitumisen myötä videoiden käyttö on lisääntynyt, eikä niiden tuottaminen ja editointi ole enää kallista tai vaikeaa. Videon käyttöä hyödynnetään jo todella paljon eri opetus- ja koulutuskäytössä (Lautkankare 2014, 6).

Ohjevideomme on tuotettu niin, että siinä on otettu huomioon kaikki kolme erilaista oppimistyyliä. Videossa näytetään miten kenttärekisteröinti tulisi suorittaa aina yksi vaihe kerrallaan. Jokainen kenttärekisteröinnissä suoritettava osuus on ohjeistettu sekä tekstityksellä että puheella. Olemme tehneet videon näyttämään siltä, mitä kenttärekisteröinti tulee olemaan käytännössä. Videon voi pysäyttää aina tarvittaessa ja palata johonkin tiettyyn kohtaan, joka on esimerkiksi jäänyt epäselväksi tai mikäli halutaan tarkastaa jokin tietty yksityiskohta.

4 TYÖN TOTEUTUS

Heti työn suunnitteluvaiheessa päätimme, että teemme työn kokonaisuudessaan yhdessä. Aloitimme työn suunnittelupalaverilla, jossa pyrimme tekemään mahdollisimman tarkan suunnitelman opinnäytetyön sisällöstä. Mietimme opinnäytetyön toteutusta ja sen aikataulua. Aikataulun suunnittelussa meidän tuli ottaa huomioon oma työharjoittelumme ja sen eri vaiheet.

Aloitimme molemmat työharjoittelun rikostutkinnan osajaksolla ja sen aikana otimme yhteyttä kenttärekisteröinnin parissa työskenteleviin henkilöihin. Jaoimme keskenämme henkilöt, joihin halusimme ottaa yhteyttä. Pidimme toisemme sähköpostiviesteissä mukana, jotta molemmat olivat tietoisia selvitettävästä asiasta ja sen tilasta. Sovimme haastatteluja ja kävimme yhdessä tekemässä ne. Keräsimme teoriaosuutta varten materiaalia ja teimme teoriaosuutta yhdessä samassa tilassa tai Teamsin välityksellä.

Kesällä siirryimme harjoittelussa valvonta- ja hälytyssektorille eli kenttäjaksolle. Olimme suunnitelleet, että hankimme kenttätyöstä kokemusta ja varmuutta, jotta ohjevideolla työskentely näyttää luonteelta. Otimme yhteyttä Helsingin poliisilaitoksen rikostekniseen yksikköön, jonka kanssa yhteistyössä teimme kenttärekisteröintivideon. Teimme yhdessä käsikirjoituksen ohjevideon, jonka kävimme läpi palaverissa ennen videon kuvaamista. Ohjevideolla toinen näytteli rikoksesta epäiltyä ja toinen toimi poliisin roolissa. Olimme molemmat mukana editoimassa videota ja toimimme ilmi omat mielipiteemme ja toiveemme ohjevideolle.

Pidimme säännöllisesti palavereita siitä, miten viemme työtä eteenpäin. Meillä oli alusta alkaen yhteneväiset ajatukset siitä, miten työ tullaan toteuttamaan, mikä on työn tavoite ja mitä haluamme sillä saavuttaa. Saimme sovittua hyvin yhteistä aikaa työn toteuttamiselle niin, ettei se kuormittanut kumpaakaan liikaa. Yhteistyö sujui hyvin alusta loppuun asti, eikä minkäänlaisia erimielisyyksiä syntynyt työn tekemisestä koko prosessin aikana.

4.1 Käsikirjoitus

Videon kuvaamiseen tarvitsimme käsikirjoituksen. Käsikirjoitus toimii perustana videolle ja hyvän käsikirjoituksen mukaan rakentuu hyvä video. Käsikirjoituksen avulla videon sisällön rakenne hahmottuu, ja jo ennen kuvauksia voidaan poistaa tarpeettomia kohtia. (Aaltonen 2018, 14.)

Käsikirjoitusta tehdessä mietimme, miten saisimme tehtyä ohjevideosta mahdollisimman yksinkertaisen ja tiiviin, jotta kentällä toimiva poliisihenkilö kykenisi katsomaan sen helposti partioautossa. Käsikirjoitus muotoiltiin yksinkertaiseksi ranskalaisten viivojen avulla sisältäen kaikki oleelliset asiat kenttärekisteröinnin tekemisestä. Käsikirjoituksesta ei kannata ensimmäisellä kerralla tehdä liian yksityiskohtaista vaan tärkeämpänä on saada kokonaisuus hahmotettua (Aaltonen 2018, 155). Käsikirjoitusta tehdessä siitä tulee käydä ilmi videon tapahtumat, tapahtumapaikka, kuvauskalusto, tapahtumien kulku ja muut kuvauksen kannalta tärkeät asiat (Välilikylä 2005, 50).

Käsikirjoituksen ensimmäisen version lähetimme aiheen parissa työskenteleville poliisihenkilöille, joilla oli ajankohtaisin tieto kuvattavasta aiheesta. Tarkoituksena oli saada näkökulmia ja palautetta

käsikirjoitukseen, jotta kykenimme tekemään siihen tarvittavia muutoksia. Kommunikointi ulkopuolisen tahon, kuten asiantuntijoiden kanssa on tärkeää, jotta käsikirjoituksen sisältö ja sen oikeellisuus saadaan tarkistettua (Aaltonen 2018,15).

Helsingin rikosteknillinen yksikkö oli luvannut auttaa ohjevideon kuvauksissa, joten pidimme heidän kanssaan palaverin. Palaverissa kävimme läpi käsikirjoituksen, jotta pystyimme yhdessä suunnittelemaan mahdollisimman tarkan kuvauspäivän sisällön. Käsikirjoituksen läpi käyminen työryhmän kanssa on tärkeää tuotannollisesti, jotta voidaan arvioida, paljonko kuvauksiin kuluu aikaa ja mitä tarvikkeita kuvauksia varten tarvitaan (Aaltonen 2018, 15). Käsikirjoituksen perusteella sovimme kuvauspaikan, kuvausaikataulun ja mietimme tarvittavat kuvausvälineet videon kuvaamista varten.

4.2 Videon kuvaukseen tarvittava välineistö

Videon kuvaukseen käytimme laadukkaita ammattivälineitä. Videokuvauksia varten kannattaa valita kuvauksiin sopivat kamerat sen mukaan, mitä kameroilla aikoo kuvata ja tehdä (Välikylä 2005, 9). Välineet saimme kuvauspaikalle Helsingin rikosteknisen yksikön toimesta. Videoiden yleisimpiä ongelmia on kameran värinä ja heiluminen (Välikylä 2005, 18). Tämän takia käytimme partioauton ulkopuolella olevissa kameroissa tukevia kolmijalkaisia jalustoja paremman lopputuloksen saamiseksi.

4.2.1 GoPro Hero 10

Ohjevideo on kuvattu usealla kameralla, jotta videoon on saatu partioauton sisältä lähikuvaa, sekä yleiskuvaa ulkopuolelta. Partioauton sisällä olevien kameroiden tarkoituksena on kuvata rekisteröintiprosessia lähikuvana, jotta videon katsoja näkee tarkasti mitä rekisteröinnin aikana tulee tehdä. Auton sisällä olleet kaksi kameraa olivat GoPro Hero 10 kameroita (Salin 2022). Kamerat oli asetettu partioauton välitilaan kuvaamaan videota kahdesta eri kuvakulmasta. Toinen kameroista kuvasi suoraan alaspäin kohtaa, jossa tuntomerkkien ja näyttöiden ottaminen tapahtui. Toinen kameroista puolestaan kuvasi rekisteröivää ja rekisteröitävää henkilöä välitilan yläkulmasta käsin.

GoPro Hero 10 on pienikokoinen videokamera, joka soveltuu monipuoliseen kuvaamiseen. Hero 10 on yksi markkinoiden monipuolisimmista videokameroista omassa kategoriassaan. Se on todella tehokas ja sillä saa kuvattua tarkkaa 4K luokan videokuvaa. (Gopro: Hero 10.) Kamerassa on lisäksi lukuisia eri kiinnikkeitä ja apuvälineitä, minkä takia se oli helppo kiinnittää partioauton sisään. Ongelmana videon kuvauksissa oli kuumuus. Video kuvattiin kesällä ja lämpötila

partioauton sisällä nousi korkeaksi. Tämä aiheutti GoPro kameroiden ylikuumentumisen, jonka takia kameroita jouduttiin välillä viilentämään.

4.2.2 Canon XA50 ja Canon XF100

Partioauton ulkopuolelta kuvasimme kahdella kameralla yleiskuvaa etuviistosta ja sivusta suoraan auton kyljen mukaisesti. Suurin osa videosta on kuvattu etuviistossa olleella Canonin XF100 videokameralla (Salin 2022).

Canon XF100 videokamera on laadun ja toimintojensa puolesta yksi alansa parhaimmista. XF100 kameralla saa tallennettua laadukasta HD-tasoisista (High Definition) videokuvaa ja sen monipuolisilla säädöillä pystytään muokkaamaan tallennettua kuvaa ennen ja jälkeen kuvaamisen. Pienen runkonsa ja helppokäyttöisten säätimien avulla kameraa pystyy helposti siirtämään paikasta toiseen. (Canon 2016: XF100 käyttöopas, 181.)

Partioauton sivussa olevaa Canonin XA50 kameraa käytimme tietyissä kohtauksissa saadaksemme kuvaa rekisteröitävän sivuprofiilista (Salin 2022). Esimerkiksi DNA-näytteiden ottamisessa tarvitsimme videokuvaa eri kuvakulmasta ohjeiden selkeyttämiseksi. Lisäksi XA50 kameraa käytettiin kuvauksissa kohtauksiin, jotka eivät tapahtuneet partioautossa tai sen vierellä.

Kuten XF100, on Canonin XA50 pienikokoinen ja tehokas videokamera, jolla saa kuvattua 4K laatuista videokuvaa. XA50 on suunniteltu ajatellen etusijalla monipuolisuutta. Pienen kokonsa ansiota kameraa on erittäin helppo siirtää paikasta toiseen. Myös XA50:ssa on XF100 kameran tavoin useita eri tallennustiloja ja kuva-asetuksia, joiden avulla videokuvasta saadaan paras mahdollinen kuva. (Canon 2020: XA50 käyttöopas, 2,3.)

4.3 Produktin kuvaaminen

Laadukkaan videon kuvaaminen vaatii taitoa, eikä se onnistu pelkästään nappia painamalla. Videon teko onkin eri tekniikoiden hallintaa ja yhdistelemällä elementtejä saadaan aikaa valmis kokonaisuus. (Leponiemi 2010, 3.)

Kuvasimme ohjevideon Pasilan poliisiaseman läheisyydessä, jossa myös Helsingin rikostekninen yksikkö työskentelee. Videota varten varasimme Pasilan poliisiasemalta tarvittavan välineistön, kuten partioauton sekä kenttärekisteröintiin tarvittavan välineistön. Kuvausvälineet tulivat rikosteknisen yksikön puolelta.

Ennen kuvaamisen aloittamista kävimme läpi käsikirjoituksen ja suunnittelimme kameroiden paikat, jotta löytäisimme parhaat kuvakulmat. Asetimme kamerat siten, että auton sisällä oli kaksi GoProkameraa ja ulkona kaksi jalustalla varustettua kameraa kuvaamassa yleiskuvaa. Sisällä

olevista kameroista toinen kuvasi lähikuvaa ja toinen kauempaa koko auton välitilaa. Kameroiden paikkojen valinnassa huomioimme myös valotuksen merkityksen kuvanlaadun kannalta.

Saadaksemme mahdollisimman luonnollisen valotuksen videolle asetimme kamerat siten, että yläviistosta tuleva auringonvalo riitti valaisemaan kuvattavaa kohdetta tarpeeksi. Pyrimme mahdollisemman luonnolliseen lopputulokseen, koska ihmissilmään kaikki luonnollinen näyttää hyvältä. (Leponiemi 2010 129.)

4.3.1 Henkilöllisyyden varmistaminen ja henkilötuntomerkkien ottaminen

Kuvaaminen aloitettiin käsikirjoituksen mukaisesti henkilöllisyyden varmistamisella ja henkilötuntomerkkien ottamisella. Ennen rekisteröinnin aloittamista tulee varmistaa rekisteröitävän henkilön henkilöllisyys (Poliisi 2022: Epäillyn rekisteröinti ei enää vaadi käyntiä poliisiasemalla). Henkilöllisyys varmistetaan henkilön ajokortista, passista tai poliisin järjestelmiä käyttäen. Henkilötuntomerkkien varmistamisen tarkoituksena on varmistaa poliisin ja rekisteröitävän henkilön oikeusturvaa (HE 242/2018, 71).

Henkilöllisyyden varmistaminen ja henkilötuntomerkkien ottaminen tapahtui ohjevideolla partioauton välitilassa. Kyseinen osuus on kuvattu siten, että videolla näkyy rekisteröitävän lisäksi lähikuvana, miten tuntomerkkitiedot merkataan ylös kenttärekisteröintiä tehdessä.

Henkilötuntomerkkien ottamisen tarkoituksena on saada mahdollisimman tarkat tiedot henkilöstä poliisin rekistereihin. Tuntomerkkien avulla voidaan jatkossa tunnistaa tuntematon epäilty tai varmistaa jo tiedossa olleen tekijän henkilöllisyys. Henkilötuntomerkit voidaan ottaa rikoksesta epäillyltä henkilöltä rikoksen selvittämiseksi, tunnistamiseksi tai rekisteröimistä varten. Näin säädetään pakkokeinolain (22.7.2011/806) 9 luvun 3 pykälässä.

4.3.2 Sormenjälkien ottaminen

Sormenjälkien ottaminen on ikivanha tapa rikosten selvittämisessä, jota on käytetty ensimmäisen kerran jo 1900-luvun alussa (Houck 2016, 1). Se on yksi yleisimmistä ja varimmista metodeista rikosten selvittämiseksi.

Jokaisella ihmisellä on sormenpäissä erilaisia kuvioita ja uurteita, jotka tekevät sormenjäljistä yksilölliset. Ei siis ole olemassa kahta samanlaista sormenjälkeä (Daluz 2015, 6). Sormenjäljissä esiintyy kolmea erilaista pääkuviota ja nämä jakautuvat useisiin erilaisiin yksilöiviin kuvioihin. Näiden perusteella yksilöidään ja yhdistetään jäljet tiettyyn henkilöön (Daluz 2015, 8,9). Sormenjälkien yksilöinti koostuukin näiden kuvioiden ja sormenpäissä olevien kerrosten vertailuun (Thomson & Black 2007, 63).

Kenttärekisteröinnissä sormenjäljet otetaan musteella. Laadukkaiden sormenjälkien saaminen edellyttää tasaisen alustan ja hyvän työskentelytilan. Partioautossa tilaa on rajoitetusti, minkä takia hyvän paikan löytäminen sormenjälkien ottamiselle vaati useamman kuvauskerran. Päädyimme ottamaan sormenjäljet tuntomerkkien tavoin partioauton välitilassa. Sormenjälkien ottaminen on kuvattu siten, että siinä näkyy miten, missä järjestyksessä ja mistä sormista jäljet otetaan.

Sormenjälkien ottamisen tarkoituksena henkilörekisteröinnissä on saada massaa poliisin rekistereihin. (Laaksonen 2021) Massalla tarkoitetaan kaikkia niitä tuntomerkkietoja, mitä poliisi ottaa rekisteröintejä tehdessään. Tätä massaa hyödynnetään sittemmin rikosten selvittämisessä. Tarkoituksena on pyrkiä yhdistämään rikospaikalta saadut sormenjäljet johonkin tiettyyn henkilöön. Sormenjäljet voivatkin yhdistää uhrin rikospaikkaan, epäillyn rikospaikkaan tai epäillyn uhriin. Sormenjälkiä kerätään rikospaikalta todisteeksi eri esineistä antamaan suuntaa tutkinnalle, tai ne voivat toimia sellaisenaan todisteena rikoksessa. (Daluz 2015, 6.)

4.3.3 DNA-näytteen ottaminen

DNA-näytteen ottamisesta määritellään pakkokeinolain 9 luvun 4 pykälässä. Sen mukaan DNA-näytteen ottaminen voidaan suorittaa rikoksesta epäillylle henkilölle, jos tehdystä rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. DNA-näytteen ottamista varten on suoritettava henkilönkatsastus ja siihen vaaditaan aina pidättämiseen oikeutetun virkamiehen hyväksyntä. Ohjevideolla näytämme mitä välineitä DNA-näytteen ottamiseen tarvitaan, miten näyte otetaan ja mitä näytteelle tehdään sen ottamisen jälkeen.

Otettaessa DNA-näytettä tulee toimenpidettä suorittavan henkilön käyttää vain siihen tarkoitettuja välineitä ja menetelmiä kontaminaatoriskin minimoimiseksi. Kontaminoituminen tarkoittaa biologisen todisteen, kuten DNA:n saastumista ulkopuolisen lähteen toimesta (Daluz 2015, 235).

Henkilörekisteröinnissä otettavat DNA-näytteet ovat niin sanottuja vertailunäytteitä ja ne tallennetaan poliisin rekistereihin. Vertailunäytteitä verrataan tarvittaessa rikospaikoilta saatuihin DNA-näytteisiin. (Shewale 2014, 15.) DNA-näytteitä käytetään rikosten selvittämisessä, sekä henkilöiden tunnistamiseen ja ne ovatkin yksi päätyökalu teknisessä tutkinnassa. (Thomson & Black 2007, 6.) Oikeudenkäynneissä onkin useasti todisteena rikokseen liitetty DNA ja sen vuoksi DNA-näytteen ottamisella onkin iso painoarvo teknisessä rikostutkinnassa. Mitättömältä tuntuva DNA-näytekin voi olla ratkaisevassa roolissa rikosten selvittämisessä, sen takia rikospaikalta ja epäilyiltä kannattaa aina ottaa DNA-näytteitä, kun se on vain mahdollista. (Tillmar 2010, 17–18.)

4.3.4 Valokuvien ottaminen

Henkilörekisteröinnissä valokuvien ottamisessa on muutamia huomioitavia asioita. Ohjevideon kuvauksissa mukana oli ohjeistamassa Itä-Uudenmaan poliisista konstaapeli, joka vastaa alueen kenttärekisteröinnistä. Otimme kuvauksissa huomioon rekisteröitävän henkilön yksityisyydensuojan sekä poliisin käyttämien järjestelmien vaatimukset valokuville.

Kuvasimme kohtauksen partioauton ulkopuolella. Kohtauksessa kuvattava henkilö oli sellaisessa paikassa, jossa hänen yksityisyydensuojansa säilyi mahdollisimman hyvin. Lisäksi painotimme ohjevideossa noudattamaan vähimmän haitan periaatetta, josta kerrotaan poliisilain (22.7.2011/872) 1 luvun 4 pykälässä.

Mukana olleen asiantuntijan mukaan poliisin tunnistusjärjestelmät vaativat tietynlaiset kriteerit valokuvilta, jotta ne toimivat kunnolla. Ohjevideolla otetut kuvat ovat otettu näitä kriteereitä noudattaen, ja videolla ohjeistetaan yksityiskohtaisesti, miten, missä ja millaisia kuvia tulee ottaa rekisteröintiä tehdessä.

Valokuvien ottamisen tarkoitus rekisteröinnissä on saada mahdollisemman monesta henkilöstä ajantasainen valokuva poliisin rekistereihin (Laaksonen 2021). Valokuvat voidaan ottaa rekisteröinnissä henkilötuntemerkkien yhteydessä rikosten selvittämistä ja epäillyn tunnistamista varten. Valokuvat voidaan ottaa vain rikoksesta epäillyltä ja erittäin painavista syistä muilta kuin rikoksesta epäillyiltä. Näin säädetään pakkokeinolain 9 luvun 3 pykälässä.

Opimme työharjoittelun aikana, että rekisteröinneissä otettuja valokuvia käytetään kentällä poliisitehtävän yhteydessä muun muassa sellaisten henkilöiden tunnistamiseen, joilla ei ole kuvallista henkilökorttia tai passia mukana. Rikostutkinnassa puolestaan valokuvia käytetään tuntemattomien epäiltyjen tunnistamiseen. Esimerkkinä voidaan pitää tilannetta, jossa tuntemattomaksi jäänyt rikoksentekijä on tallentunut valvontakameroihin. Valvontakameroiden tallenteiden avulla voidaan henkilöä etsiä poliisin rekistereistä eri tuntemerkkien avulla. Jos kyseinen tekijä on joskus aiemmin jäänyt kiinni rikoksesta, hänen tietonsa tulisi löytyä poliisin rekistereistä. Rikoksesta epäillyn henkilön rekisteröintitiedot säilytetään kymmenen vuoden ajan viimeisimmästä epäiltyä koskevasta merkinnästä, jonka jälkeen tiedot poistetaan. Näin säädetään lain henkilötietojen käsittelystä poliisitoimesta (22.8.2003/761) 5 luvun 24 pykälässä.

Henkilörekisteröintiä tehdessä valokuvien ottamisen tärkeys korostuu. Rekisteröintivaiheessa vastaamme on tullut henkilöitä, joiden ulkonäkö on muuttunut lyhyessäkin ajassa tunnistamattomaksi sairauden, onnettomuuden tai muun syyn seurauksena. Valokuvien päivittäminen onkin siis todella tärkeä osa paremman tunnistamisen kannalta.

4.3.5 Tuntomerkkitietojen siirtäminen

Kun kentällä tehty rekisteröinti on suoritettu, tulee kaikki tiedot, näytteet ja kuvat viedä poliisin tuntomerkkijärjestelmään. Tietojen vieni on nopeaa, kun ne ovat kirjattu jo kentällä huolellisesti ylös. Ennen tietojen viemistä tuntomerkkijärjestelmään, tulee rikoksesta kirjata rikosilmoitus tai sakko poliisin järjestelmään. Ulkomaalaisasiassa tehdään sekalaisilmoitus ja lisäksi rekisteröitävällä tulee olla UMA-asiakasnumero. UMA on maahanmuuttoviranomaisten käyttöön ottama sähköinen ulkomaalaisprosessien asiankäsittelyjärjestelmä. Järjestelmällä on yhteensä yli 10 000 viranomais- ja sidosryhmäkäyttäjää (Maahanmuuttovirasto 2022).

Tuntomerkkijärjestelmään tietoja viedessä tulee ennen viennin aloittamista laittaa raksi "kenttärekisteröinti" kohtaan. (Laaksonen haastattelu, 2021.)

Emme ohjeistaneet ohjevideolla, miten tiedot siirretään tuntomerkkijärjestelmään, koska halusimme videon keskittyvän ainoastaan kenttärekisteröintiin. Halusimme kuitenkin mainita työssämme kyseisestä järjestelmästä, koska se kuuluu oleellisena osana kenttärekisteröintiin. Tietojen siirtämiseen on laadittu erillinen ohje, jossa neuvotaan, kuinka tiedot tulee siirtää tuntomerkkijärjestelmään.

4.3.6 Editointi

Editointi ja videon leikkaaminen on olennainen osa videon tekemisessä. Editoinnin tarkoituksena on saada kuvatuista kohtauksista järjestettyä video, joka on katsojalle mielenkiintoinen. Tämä vaatii tekijältä tekniikkaa ja taitoa. (Välikylä 2005, 70.)

Lähdimme editoimaan ohjevideota yhteistyössä Helsingin rikosteknisen yksikön kanssa. Olimme sopineet, että kuvauksissa mukana ollut teknisessä rikostutkinnassa työskentelevä henkilö siirtää kaiken kuvatun materiaalin tietokoneelle ja leikkaa niistä videon raakaversioiden. Raakaversioiden saatuamme sovimme yhteisen tapaamisen, jossa muokkasimme ohjevideon käsikirjoituksen mukaiseksi.

Aloimme editoimaan raakaversiota yksi vaihe kerrallaan. Leikkasimme videopätkistä sopivan kokoisia ottoja, joiden pituus riitti videon tekstitettyyn osaan niin, että video ja tekstitys etenevät yhteneväisesti. Halusimme myös saada videoon mahdollisimman paljon tärkeitä huomioitavia asioita kenttärekisteröintiä suorittaessa. Ratkaisimme tämän tekemällä niin sanottuja mustia dioja, joihin halusimme tuoda tarvittavan informaation. Mustat diat sijoitettiin aina uuden asian alkuun, josta etenimme itse tekemiseen. Hyödynsimme editointi vaiheessa sisäkameroiden kuvaamaa materiaalia eri kuvakulmista. Saimme niiden ansiosta lähikuvaa pienistä yksityiskohdista esimerkiksi sormenjälkien ottamisessa.

Editointi tapahtui käyttäen Final Cut Pro – ohjelmistoa. Final Cut Pro on Applen editointiohjelma ammattilaisille ja se toimii vain Applen omissa Mac tuotteissa. Final Cut Pro:lla pystyy editoimaan suorituskykyisesti 4K-videoita ja siinä on laadukkaat median hallintatyökalut videon muokkaamista varten. (Apple 2022: Final Cut Pro.)

4.3.7 Äänitys

Videossa itsessään ei ole ääniä ollenkaan, vaan siinä kuuluva ääni on äänitetty erikseen ja lisätty videoon jälkikäteen. Äänittäminen tapahtui kannettavalla digitallentimella Helsingin rikosteknisen yksikön tiloissa. Äänittämisessä tulee äänitykset tehdä niin, että ääni tallentuu nauhurille mahdollisimman luonnollisena ja puhtaana (Salo 2020, 88).

Äänittämisessä käytettiin Tascam DR-40x digitallenninta (Salin 2022). Tascam DR-40x on monipuolinen digitallennin, joka on tarkoitettu kaikenlaiseen äänitykseen aina musiikista elokuvaan. Tallennin on helppokäyttöinen ja sitä voikin operoida yhdellä kädellä. Tallennettuja äänitteitä voi kuunnella heti äänityksen jälkeen ja niitä voi kelata edestakaisin. Tarvittaessa epäonnistuneet tallenteet voidaan poistaa kätevästi muutamalla napin painalluksella. (Tascam 2022: DR-40x.)

Videolla kuuluva puhe on äänitetty osio kerrallaan käyttäen apuna tekemäämme käsikirjoitusta, johon olimme kirjoittaneet videoon tulevan tekstin. Puhe tallennettiin yhdellä kerralla, jotta ääni saatiin kuulostamaan samalta koko videon ajan. Ääniraidat lisättiin videoon ja editoitiin siten, että ne sopivat omiin kohtauksiinsa.

Jälkeenpäin äänitetyssä puheessa hyvänä puolena on että, leikkaaja pystyy kontrolloimaan äänenvoimakkuutta ja videon äänimaisemaa helpommin. Erikseen äänitetyt äänet kuulostavat myös paremmalta kuin paikan päällä äänitetyt. (Välikylä 2005, 53.)

4.3.8 Tekstitys

Ohjevideo on kuvattu niin sanotusti mykkänä eli siihen on lisätty äänet jälkikäteen. Videoon on lisätty tekstitykset, jotta sitä katsova henkilö voi katsoa videon tarvittaessa ilman ääniä. Teimme tekstitykset sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämä helpottaa ruotsia äidinkielenä käyttävien poliisihenkilöiden ymmärtämistä. Pyysimme apua tekstien kääntämiseen ruotsinkieliseltä poliisiopiskelijalta, ja ennen niiden lisäämistä videoon tarkastutimme ne vielä erikseen henkilöllä, joka osasi kääntää tekniikan termistöjä oikein. Editoimme tekstitykset niin, että ne olivat synkronoitu videon äänien kanssa yhteen.

Videon tekstityksessä on sama sisältö kuin äänitetyssä puheessa. Selostustekstiä tehdessä kannattaa teksti pitää yksinkertaisena ja siinä käytettävien lauseita lyhyinä (Leponiemi 2010, 57).

Selostustekstin tarkoituksena on selventää sisältöä ja kertoa ytimekkäästi mistä videossa on kyse. Selostustekstiä tehdessä kannattaa muistaa, että katsoja vastaanottaa tekstin myös puheena, joten tekstin tulee olla sellaista, minkä ymmärtää kertakuulemalla. (Aaltonen 2018, 147,148.)

4.4 Produktin välipalautte

Ennen valmiin ohjevideon viemistä kenttäryhmiimme, lähetimme videon kolmelle asiantuntijalle välipalautteen saamiseksi. Asiantuntijoina toimivat kenttärekisteröinnin parissa työskentelevät poliisihenkilöt. Ohjevideon ollessa salassa pidettävä tuli se lähettää poliisin omien järjestelmien kautta. Tästä huolimatta kaikki videon vastaanottajat eivät saaneet sitä toimimaan. Tiukan aikataulun vuoksi emme saaneet kuin kahdelta henkilöltä kommentit, joiden perusteella editoimme ohjevideota.

Palautteen saamisella on monia hyötyjä. Palautteen avulla palautteen saaja näkee työnsä suunnan ja pystyy näkemään missä vaiheessa työ on tavoitteiden kannalta. Sen avulla on tarkoitus saada näkyviin kehityskohteita (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2012, 14). Palautteen tulisi perustua tosiasioihin ja siinä tulisi jäsentää asiat selkeästi niin, että palautteen saaja ymmärtää mistä palautteessa on kyse. Palautetta voidaan antaa erikseen onnistumisista ja korjattavista asioista. Kannustavan ja rakentavan palautteen antaminen on tehokkaampaa oppimisen kannalta kuin korjaavan palautteen. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2012, 81.)

Korjaavassa palautteessa tulee kertoa ongelman ydin, miten nykyisen menetelmän mukaan on toimittu ja miten asiaa voi muuttaa (Roivas & Karjalainen 2013, 161). Halusimme palautetta ohjevideon sisällöstä ja sen informatiivisuudesta. Tarkoituksena oli luoda opetuskelpoinen ohjevideo ja asiantuntijoiden palautteen avulla saimme videosta entistäkin toimivamman. Koimme tarvitsevamme näkökulmia videon sisällöstä ”uusin” silmin löytääksemme videosta kehityskohteita, joita emme välttämättä olisi itse huomanneet. Pitkään produktia tehdessä voi sokaistua omalle työlleen.

4.5 Kaksikielisyys

Suomi on kaksikielinen maa ja sen viralliset kielet ovat suomi ja ruotsi. Maan eniten käytetty kieli on suomi. Etelä- ja länsirannikolla asuvat suomalaiset puhuvat pääasiassa ruotsia. Ruotsia puhutaan myös jossain määrin myös muissa Suomen eri kunnissa. (Oikeusministeriö 2022.) Etelä- ja länsirannikolla toimii Pohjanmaan, Lounaissuomen ja Länsi-Uudenmaan pääpoliisilaitokset, joiden alueilla puhutaan paljon ruotsia. (Poliisi 2022: Toimimme koko Suomessa.)

Poliisiammattikorkeakoulu hakee ruotsinkieliseen koulutukseen tulevia poliisiopiskelijoita 1,5 vuoden välein ja koulutukseen valitaan kerrallaan noin 25 opiskelijaa. Suomenkieliseen

koulutukseen järjestetään hakuja 4 kertaa vuodessa ja koulutukseen otetaan maksimissaan 100 opiskelijaa hakujaksoa kohden. (Poliisi 2022: Haku ruotsinkieliseen poliisikoulutukseen alkaa.)

Olemme ottaneet kaksikielisen koulutuksen huomioon tekstittämällä ohjevideon myös ruotsin kielellä. Tämä helpottaa ruotsin kielellä opiskelevia ja työskenteleviä poliisihenkilöitä kenttärekisteröinnin ohjevideon ymmärtämisessä ja sisäistämisessä.

5 VALMIS PRODUKTI

Seuraavana vaiheena meillä oli valmiin produktin vieminen omiin kenttäryhmiin poliisilaitoksille. Helsingin poliisilaitoksella oli koko kenttärekisteröintiaiheeseen alusta alkaen melko negatiivinen asenne. Moni Helsingissä työskentelevä koki kenttärekisteröinnin tekemisen lisätyönä ja liian kauan aikaa vievänä toimenpiteenä tehtäväpaineeseen nähden. Toinen ongelma rekisteröintien tekemiselle oli sormenjälkien ottaminen musteella. Helsingin poliisilaitoksella henkilörekisteröinnit tekevät vartijat, jonka vuoksi poliisilaitoksellakin tehty henkilörekisteröinti on melko tuntematon toimenpide Helsingissä työskenteleville poliiseille.

Veimme produktin kokeiltavaksi ainoastaan Hyvinkään poliisilaitoksen kenttäryhmään. Hyvinkään poliisilaitoksella produkti esiteltiin yhdelle kenttäryhmälle, jossa toinen meistä työskenteli harjoittelun aikana. Kenttärekisteröintiin ajatuksena suhtauduttiin samalla tavalla kuin Helsingissä. Suurin osa näki rekisteröinnin tekemisen osittain hyödyllisenä, mutta kuitenkin liikaa aikaa vievänä. Osan henkilöistä mielenkiinto heräsi ohjevideon myötä, ja he lupasivat kokeilla ohjevideota käytännössä, mikäli sellainen tilanne tulisi eteen.

Käytännön toimivuuden testaamista varten siirsimme videon Hyvinkään omalle TUVETietokoneasemalle ja sitä kautta kenttäryhmän omaan kansioon. Näin saimme videon avattua myös partioautoissa. Käytimme TUVÉ-asemia, koska videossa on salassa pidettäväksi luokiteltua materiaalia. Alkuun video oli tiedostona aivan liian suuri, joten emme saaneet sitä pyörimään kunnolla partioautossa. Video pätki, eikä sen äänet kuuluneet kunnolla. Jouduimme pienentämään videon kokoa kahteen kertaan ennen kuin se saatiin toimimaan ilman ongelmia.

Ryhmän henkilöille kerrottiin, mistä ohjevideo löytyy. Video oli siirretty sellaiseen kansioon, että sen avaaminen ei vienyt paljoa aikaa ja se onnistuu myös partioautossa. Partioautoihin tehtiin valmiit ”kenttärekisteröintipussit” joista löytyi kaikki tarpeellinen kenttärekisteröintejä varten. Pusseihin tarvittavasta sisällöstä saimme tietoa Lounais-Suomessa kenttärekisteröintejä tekevältä konstaapelilta. (Laaksonen 2021.)

6 PALAUTEKYSELY

Teimme palautekyselyn käyttäen Google Form alustaa. Palautekysely toimitettiin virkasähköpostilla niille poliisihenkilöille, jotka kuuluvat Hyvinkään kenttäryhmään työharjoittelun aikana. Kysely oli täysin vapaaehtoinen, mutta toivoimme saavamme siihen mahdollisimman monen kenttäryhmässä työskennelleen poliisihenkilön vastauksen. Kysely lähetettiin 12 poliisihenkilölle.

Halusimme selvittää videon katsoneilta poliisihenkilöiltä ohjevideon toimivuutta. Kyselyssä oli 9 kysymystä. Osa kysymyksistä oli kyllä/ei vastausvaihtoehdolla ja osa avoimia kysymyksiä. Aluksi halusimme selvittää kenttärekisteröinnin tehneen poliisihenkilön iän ja sukupuolen. Sen jälkeen etenimme kyselyssä avoimiin kysymyksiin, joilla halusimme saada mielipiteitä mm. kenttärekisteröinnin tekemisestä, siihen käytettävästä ajasta ja ohjevideon toimivuudesta.

Hyvinkäällä kyselyyn vastasi yksi henkilö. Henkilön kyselystä selvisi, että hän on aikaisemminkin tehnyt rekisteröintejä ja olisi osannut tehdä kenttärekisteröinnin ilman videotakin. Hänen mielestään video oli kuitenkin hyvä muistutus, miten rekisteröintejä tehdään ja tarpeellinen sellaisille henkilöille, jotka eivät rekisteröintejä ole tehneet. Henkilö ei nähnyt tarpeelliseksi tehdä kenttärekisteröintiä jokaiselle rikoksesta epäillylle, vaan ainoastaan siinä tapauksessa, jos viime rekisteröinnissä on paljon aikaa.

Tuloksien analysoimiseksi olisi vastauksia pitänyt olla huomattava määrä enemmän. Yhden vastauksen perusteella emme voi tehdä johtopäätöksiä tai miettiä kehitysideoita. Vastauksien määrä oli meille pettymys. Toivoimme enemmän kiinnostusta kenttärekisteröintiä kohtaan ja heittäytymistä uuden oppimiselle.

7 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Kenttärekisteröinnistä on tehty yksi aikaisempi opinnäytetyö vuonna 2019 Elina Kuisman toimesta (Kuisma 2019). Opinnäytetyössä käsitellään kenttärekisteröintiä teoriapohjan näkökulmasta. Lisäksi opinnäytetyössä on tehty tutkimus siitä, miten Lounas-Suomessa kenttärekisteröintejä tehneet poliisihenkilöt kokevat kenttärekisteröinnin tekemisen.

Elina Kuisma haastatteli 2019 omassa opinnäytetyössään kolmea Lounais-Suomessa konstaapelia, joilla oli eri määrä kokemusta kenttärekisteröinnistä. Haastatteluissa Kuisma kysyi kenttärekisteröintiin kuluvaan aikaan, rekisteröinnin tarpeellisuutta ja kehitysehdotuksia. Kukaan kolmesta haastateltavasta eivät keksineet tilannetta, jossa näkisivät kenttärekisteröinnin erityisen tarpeelliseksi. Lisäksi kaikilla haastateltavilla nousi esiin ongelmaksi rekisteröintiin kuluva aika, tilan

puute ja järjestelmät. Moni toivoo kehitystä sormenjälkien taltiointiin sekä järjestelmien kehittämistä kuvien siirtoon.

Jenni Karstinen ja Katariina Laulajainen tekivät vuonna 2021 opinnäytetyön, joka käsittelee henkilökisteröintiä Espoon ja Jokilaakson kenttäjohtoalueilla (Karstinen & Laulajainen 2021). Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miksi henkilökisteröinti koetaan negatiivisena ja miten henkilökisteröinnin tekeminen koetaan käytännössä. Tutkimukseen oli haastateltu yhteensä seitsemää henkilöä. Henkilöt työskentelivät rikostorjunnassa, valvonta- ja hälytyssektorilla, sekä poliisivartijoina.

Karstisen ja Laulajaisen tutkimuksesta käy ilmi, että henkilökisteröinti koetaan tarpeellisena ja erittäin tärkeänä osana etenkin rikostutkinnassa. Rekisteröintien avulla voidaan saada pitkään ratkaisemattomina olleisiin rikoksiin selville tekijä tai tekijät. Henkilökisteröintejä voidaan hyödyntää myös todistelussa esimerkiksi vertaamalla henkilökisteröinnissä otettuja valkokuvia valvontakameratallenteisiin. Yksi haastatteluihin osallistunut henkilö toteaa, että sakkorangaistuksen saaneet henkilöt tulisi myös rekisteröidä ja kuinka tärkeää se olisi rikosten selvittämisen kannalta.

Tutkimuksessa selviää, että henkilökisteröinnin tekijät eivät ole tietoisia esimerkiksi siitä, että jo otettuja sormenjälkiä voidaan täydentää uusilla jäljillä. Lisäksi tutkimuksissa selviää, että rekisteröinnin tekijät haluaisivat tietää, onko rekisteröinnistä saatujen näyttöiden avulla saatu osumia rikoksen tekijöihin. Tämä motivoisi rekisteröintien tekoa ja uudelleenrekisteröintiä. Karstinen ja Laulajainen totesivat myös tutkimuksissaan, että henkilökisteröinnin tekemiseen vaikuttaa kiire ja rikoksen vakavuus.

Sekä Kuisman, että Karstisen ja Laulajaisen aiemmista tutkimuksista käy ilmi, että poliisin käytössä olevissa järjestelmissä on puutteita, eikä niitä koeta kovin käyttäjäystävällisiksi. Järjestelmissä on monia vaiheita ennen kuin rekisteröinnin saa luotua järjestelmään. Jos rekisteröintien tekemisessä ei ole säännöllistä rutiinia, se koetaan vaikeaksi.

8 POHDINTAA

Huomasimme työharjoittelun aikana, että kenttärekisteröinnin tuominen pysyväksi osana valvonta- ja hälytystoimintaa nähdään se enemmän negatiivisena, kuin positiivisena asiana. Uuden asian opettelu ja ajatus lisätöistä ei houkuttele valvonta- ja hälytyssektorilla toimivia poliisimiehiä tekemään kenttärekisteröintejä.

Vaikka kenttärekisteröinti on ajatuksena hyvä, ja se on todettu toimivaksi alueilla, joissa se on käytössä, tulee sen saaminen käyttöön valtakunnallisesti olemaan todella vaikeaa.

Kenttärekisteröimisen tuominen koko poliisivoimien tietoisuuteen ja käyttöön vaatisi määräyksiä ylemmältä johdolta, jolloin vaihtoehtoja sen tekemiselle ei jäisi. Vapaaehtoisesti kukaan siis tuskin tulee kenttärekisteröintejä tekemään, vaikka siihen olisi aikaa ja hyvät ohjeet.

Omien näkemystemme mukaan voisi kuitenkin todeta, että iältään nuoremmat lähtisivät herkemmin tekemään rekisteröintejä kentällä kuin vanhempi sukupolvi. Osittain syynä on varmasti nuorten nykyaikaisempi ja monipuolisempi koulutus, sekä parempi osaaminen eri järjestelmien käytössä.

Kenttärekisteröinti on aiheena todella uusi, josta kovinkaan monella kentällä toimivalla poliisihenkilöllä ei ole mitään tietoa. Se kuitenkin herättää mielenkiintoa, mutta myös ennakkoluuloja poliisihenkilöissä kyseisen termin kuullessaan.

Pohdimme kenttärekisteröintiä SWOT-analyysin avulla. SWOT-analyysi on nelikenttämenetelmä, jolla pyritään tunnistamaan esimerkiksi organisaatiossa tai projektissa oleva nykytila ja mahdollinen ongelma. SWOT-analyysin avulla pyritään tunnistamaan projektin vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Analyysin avulla voidaan puuttua projektin mahdollisiin ongelmakohtiin, miettimällä miten voidaan:

- Käyttää vahvuuksia hyväksi
- Miten heikkoudet saadaan muutettua vahvuuksiksi
- Mitä asioita voidaan tehdä, jotta mahdollisuudet voidaan tulevaisuudessa hyödyntää
- Tunnistetaan uhat ja pyritään välttämään ne viimeiseen asti

SWOT-analyysi on erinomainen työkalu uusien ideoiden luomiseen ja olemassa olevien projektien jatkokehittämiseen. (Suomen Riskienhallintayhdistys 2022.)

Kenttärekisteröinnin SWOT-analyysi:

<p><u>VAHVUUDET:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Lisää massaa poliisiin rekistereihin• Nopea suorittaa kentällä• Ylläpitää poliisimiehen rekisteröintitaitoja• Teemavalvonnat• Yhden kosketuksen periaate	<p><u>HEIKKOUEDET:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Vähemmän haitan periaate• Ennakoasenteet rekisteröinnin tekemiseen• Vanhat näytteenottomenetelmät (sormenjälki)• Osaamisen puute järjestelmien käytössä
<p><u>MAHDOLLISUUDET:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Toimivan sormenjälkilaitteen käyttö• Suurempi mahdollisuus saada poliisin järjestelmistä osuma rikospaikalta taltioiduista näytteistä• Järjestelmien koulutukset - innostus uuden tekemiseen• Uudet suunnitteilla olevat laitekehitykset	<p><u>UHAT:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Henkilötietojen sekoittuminen tietoja siirrettäessä• Työturvallisuus

Analyysiä tehdessämme mieleemme nousi muutamia isoja kohtia kustakin lokerosta. Vahvuuksista nostimme esiin olennaisimpana asiana yhden kosketuksen periaatteen, jonka tarkoituksena on saada hoidettua tehtävä kentällä alusta loppuun aina rekisteröimiseen saakka ilman, että henkilön tarvitsee tulla poliisilaitokselle sitä selvittämään uudelleen. Kenttärekisteröinnillä saadaan lisää massaa tavallisista ihmisistä, jotka syyllistyvät esimerkiksi liikenne rikoksiin, eivätkä ole muuten tekemisissä poliisien kanssa.

Heikkouksista esiin nousi ennakoasenteet kenttärekisteröintiä kohtaan, minkä huomasimme itsekin työharjoittelun aikana. Mainittaessa opinnäytetyön aiheen, herätti se paljon negatiivisia

ennakkoluuloja. Pohdimme myös kenttärekisteröimistä rekisteröitävän näkökulmasta ja kuinka haluaisimme toimenpiteiden tehtävän itsellemme. Ongelmaksi ilmeni vähimmän haitan periaatteella oikein toimiminen. Löytyisikö tarpeeksi suojaisa paikka esimerkiksi valokuvien ottamiselle, jotta vähimmän haitan periaate toteutuisi. Tilanne voi helposti eskaloitua, jos rekisteröitävä kokee rekisteröintitilanteen nöyryyttäväksi.

Suurimmaksi mahdollisuudeksi näimme uuden sormenjälkijärjestelmän, joka korvasi vanhan järjestelmän. Uuden sormenjälkilaitteen saaminen kaikkiin partioautoihin helpottaisi sormenjälkien ottamista ja henkilön pikatunnistusta kentällä huomattavasti. Sormenjälkilaitteiden saaminen autoihin vähentäisi myös ennakkoluuloja musteella otettaviin sormenjälkiin.

Uhkakuvat henkilötietojen sekoittumisesta kohdistuvat lähinnä valvonta- ja hälytyssektorilla toimiviin partioihin, joilla voi olla tarve lähteä kiireellisimmille tehtäville. Henkilötietojen siirtäminen voi jäädä kesken kiireellisemmän tehtävän tullessa, jonka seurauksena tiedot saattaisivat sotkeutua keskenään. Rekisteröinnin suorittaminen vaatii valvonta- ja hälytyssektorilla toimivilta partioilta enemmän järjestelmällisyyttä, kun aikaa rekisteröimiselle on vähemmän.

Lopputuloksena omassa pohdinnassamme tulimme siihen tulokseen, että kenttärekisteröinti vaatii vielä paljon kehittämistä järjestelmiin ja käytännötoiminnallisuuteen. Lisäksi järjestelmien käyttöön tulisi saada koulutusta, jotta kenttärekisterin suorittamisesta tulisi vaivattomampaa. Näemme kenttärekisteröinnin kuitenkin enemmän positiivisena kuin negatiivisena asiana kenttätoiminnassa. Pienellä kehittämisellä kenttärekisteröinnistä saadaan toimiva osa kenttätoimintaa. Uskomme sen kuitenkin vaativan kenttärekisteröinnin määräämistä pakolliseksi.

Näemme kenttärekisteröinnin toimivuuden myös rikostutkintasektorilla esimerkiksi päivinä, jolloin lähdetään tavoittelemaan etsintäkuulutettuja henkilöitä. Tavattaessa heidät kuulustellaan ja suoritetaan mahdollisesti muita poliisin kanssa hoitamattomia asioita. Tässä samassa yhteydessä rikoksesta epäillyt voitaisiin kenttärekisteröidä. Uskomme, että asenne muuttuu kenttärekisteröinnin suhteen positiivisemmaksi osaamisen karttuessa. Rekisteröinti voisi tuoda vaihtelua normaaliin työpäivään ja motivaatio tekemiseen voisi syntyä saatujen osumien myötä.

Kenttärekisteröinnin tulevaisuuden näemme positiivisena pitkällä tähtäimellä. Uuden asian tuominen organisaatioon, ja sen omaksuminen tulee kuitenkin viemään oman aikansa. Tällä hetkellä poliisihallituksessa meneillään olevat uudet hankkeet ja koulutukset kenttärekisteröinnin suhteen tuovat sitä kuitenkin hiljalleen koko poliisihenkilöstön tietoisuuteen.

Olemme kaikin puolin tyytyväisiä opinnäytetyömme lopputulokseen. Opinnäytetyön tärkeimpänä elementtinä toimi sen produkti eli ohjevideo. Pienistä ongelmista ja aikataulupaineista huolimatta

saimme aikaan sellaisen ohjevideon, jota voidaan hyödyntää koulutustarpeena myös valtakunnallisella tasolla. Työn tarkoituksena oli luoda konkreettisesti jotain sellaista, josta on hyötyä tulevaisuudessa ja mielestämme onnistuimme siinä erittäin hyvin.

Teimme opinnäytetyön noudattaen poliisin eettisiä arvoja, kuten rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta koko tutkimusprosessissa. Tiedonhankinta toteutettiin näkyvästi ja luotettavasti poliisin arvoja noudattaen (Poliisi 2022: Eettinen koodisto). Kaikki opinnäytetyössä haastatteluissa saadut tiedot tulivat luotettavista lähteistä poliisihenkilöiltä, joilla on viimeisin tietämys, ja jotka ovat perehtyneet aiheeseen. Jokaista opinnäytetyöhön osallistunutta kohdeltiin yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti

Opinnäytetyön aikana opimme paremmin henkilö- ja kenttärekisteröinnin merkityksen rikosprosessia. Lisäksi saimme lisää varmuutta ja tietoa rekisteröimiseen ja sen eri vaiheisiin. Työtä tehdessämme huomasimme, että poliisiopiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisina kollegoina. Kaikki henkilöt, joiden kanssa olimme yhteydessä opinnäytetyötä tehdessämme, olivat valmiita auttamaan työn toteuttamisessa. Jatkotutkimusehdotus aiheesta kiinnostuneelle alipäällystö- tai päällystöopintoja suorittavalle henkilölle voisi olla tutkimus johtamisen vaikuttamisesta tehtyjen kenttärekisteröintien määrään.

LÄHTEET

Henkilölähteet:

Vanhempi konstaapeli Tomi Salin 2022: Helsingin poliisilaitos. Sähköposti 18.11.2022.

Ylikonstaapeli Hanna Laaksonen 2021: Lounais-Suomen poliisilaitos. Haastattelu 24.11.2021.

Kirjalliset lähteet:

Aaltonen, Jouko 2018: Käsikirjoittajan työkalut. Tampere, Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy.

Ahonen, Risto & Lohtaja-Ahonen, Sirke 2012: Palaute kuuluu kaikille. Helsinki, Infor.

Airaksinen, Tiina & Vilkka, Hanna 2003: Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki, Tammi.

Dryden, Gordon & Vos, Jeannette 2002: Oppimisen vallankumous. Helsinki, Tietosanoma.

HE 242/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa, sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Houck, Max M 2016: Forensic Fingerprints. United States of America. Sara Tenney.Frencis Group.

Kostamo, Pipsa & Airaksinen, Tiina & Vilkka, Hanna 2022: Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Helsinki, Art House.

Leponiemi, Kari 2010: Videokuvaus - taitoa ja tekniikkaa. Jyväskylä, WSOYpro Oy.

Roivas, Marianne & Karjalainen, Anna Liisa 2013: Sosiaali- ja terveysalan viestintä. Helsinki, Edita.

Salo, Markku 2020: Minustako tubettaja? Helsinki, Planeetta 9 kustannus.

Shewale, Jaiprakash G & Liu, Ray H 2014: Forensic DNA Analysis - Current practices and emerging Technologies. England, CRC Press, Taylor & Francis Group.

Thompson, Tim & Black, Sue 2007: Forensic human identification. England. CRC Press, Taylor & Francis Group.

Sähköiset lähteet:

Apple 2022: Final cut Pro. Luettavissa: <https://www.apple.com/fi-business/shop/product/D6109ZM/A/final-cut-pro-x> Luettu 18.11.2022

Canon 2020: XA-50 käyttöopas. Luettavissa: https://gdip01.c-wss.com/gds/2/0300035362/02/XA50_XA55_Instruction_Manual_PAL_FI.pdf Luettu 18.11.2022

Canon 2016: FX-100 käyttöopas. Luettavissa: https://gdip01.c-wss.com/gds/3/0300005383/02/XF100_XF105_Instruction_Manual_DA_FI.pdf Luettu 18.11.2022

GoPro: Hero 10. Luettavissa: <https://gopro.com/en/us/shop/cameras/hero10-black/CHDHX-101master.html> Luettu. 18.11.2022

Hakkarainen, Päivi & Kumpulainen, Kari 2011: Liikkuva kuva. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/26957/978-951-39-4270-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Luettu 12.11.2022

Karstinen, Jenni & Laulajainen, Katariina 2021: Henkilörekisteröintiä Espoon kenttäjohtoalueella ja Jokilaaksoissa. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu. AMK – opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/510792/ON_Karstinen_Laulajainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 18.11.2022

Kuisma, Elina 2019: Kenttärekisteröinti. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu. AMK – opinnäytetyö. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/262092/ONKuisma%20%282%29.pdf?sequence=2&isAllowed=y> Luettu 19.12.2021

Lautkankare, Rauli 2014: Videon mahdollisuudet opetuskäytössä. Luettavissa: <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522165435.pdf> Luettu 12.11.2022

Maahanmuuttovirasto 2022: Maahanmuuttovirasto on ottanut käyttöön sähköisen asiankäsittelyn. Luettavissa: <https://migri.fi/-/maahanmuuttovirasto-on-ottanut-kayttoon-sahkoisen-asiankasittelynpaatoksenteke-ja-luvankasittely-nopeutuvat> Luettu 14.11.2022

MTV uutiset 2019: Törkeä kioskiröystö Helsingin Laajasalossa selvisi kansalaisvihjeiden avulla. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/torkea-kioskiroysto-helsingin-laajasalossa-selvisi-kansalaisvihjeiden-avulla-dna-nayte-rikospaikalta-johti-teini-ikaisten-epailtyjen-aiemman-rotoksen-jalijille/7565088> Luettu 13.11.2022

Oikeusministeriö 2022: <https://oikeusministerio.fi/suomen-ja-ruotsin-kieli> Luettu 09.11.2022

Poliisi 2022: Eettinen koodisto. Luettavissa: <https://poliisi.fi/eettinen-koodisto>. Luettu 20.05.2022

Poliisi 2022: Epäillyn rekisteröinti ei enää vaadi käyntiä poliisiasemalla. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/epaillyn-rekisterointi-ei-enaavaadi-kayntia-poliisiasemalla> Luettu 12.11.2022

Poliisi 2022: Haku ruotsinkieliseen poliisikoulutukseen alkaa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/25254699/vill-du-bli-polis-haku-ruotsinkieliseen-poliisikoulutukseen-alkaa-1.12> Luettu 10.11.2022

Poliisi 2022: Toimimme koko Suomessa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/toimimme-koko-suomessa> Luettu 12.11.2022

Suomen riskienhallintayhdistys 2022: Nelikenttäanalyysi - SWOT. Luettavissa: <https://pkrh.fi/tools/swot.html> Luettu 10.11.2022

Tascam 2022: DR-40x. Luettavissa: <https://www.tascam.eu/en/dr-40x> Luettu 18.11.2022

Tillmar, Andreas 2010: Populations and statistics in forensic genetics. Luettavissa: <http://liu.divaportal.org/smash/get/diva2:309703/FULLTEXT01> Luettu: 28.10.2022

Valtiovarainministeriö 2022: Turvallisuusverkkotoiminta. Luettavissa: <https://vm.fi/turvallisuusverkkotoiminta> Luettu 13.11.2022

LIITE 1

Saatekirje:

Hyvä vastaanottaja.

Opiskelemme Poliisiammattikorkeakoulussa. Olemme harjoittelussa Helsingin ja Hyvinkään poliisilaitoksilla. Teemme opinnäytetyönä kenttärekisteröinnin ohjevideon, jolla pyrimme informoimaan kenttärekisteröinnin toteuttamisesta kenttäolosuhteissa.

Opinnäytetyö toteutetaan haastatteluilla ja kyselytutkimuksena, johon kutsumme teidät osallistumaan. Kyselytutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kysely toteutetaan anonyymisti, eikä vastauksia voida yksilöidä.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tekemiseen on saatu siihen tarvittava tutkimuslupa.

Toivomme, että mahdollisimman moni vastaa kyselyyn, jotta saisimme tutkimukseemme kattavan palautteen eri näkökulmista.

Ystävällisin terveisin,

LIITE 2

Palautekysely:

<h3>Kenttärekisteröinti ohjevideon palautekysely.</h3> <p>Kirjaudu Googleen, jotta voit tallentaa edistymisesi. Lue lisää</p>	<p>Kauan kenttärekisteröimisen tekemiseen kului aikaa?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>
<p>Ikä?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>	<p>Olisitko osannut tehdä kenttärekisteröinnin ilman ohjevideota?</p> <p>☐ Kyllä</p> <p>☐ Ei</p>
<p>Sukupuoli?</p> <p>☐ Mies</p> <p>☐ Nainen</p> <p>☐ Muu</p>	<p>Onko kenttärekisteröinnissä tai ohjevideossa mielestäsi jotain kehitettävää/parannettavaa?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>
<p>Mikä on aiempi kokemuksesi rekisteröimisestä?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>	<p>Kuinka mielestäsi onnistuit kenttärekisteröinnin tekemisessä? Oliko jokin asia helppo/vaikea tehdä?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>
<p>Auttoiko ohjevideo kenttärekisteröimisen tekemisessä?</p> <p>☐ Kyllä</p> <p>☐ Ei</p>	<p>Näkisitkö, että kenttärekisteröinti toimisi osana joka päiväistä kenttätoimintaa? Perustelut?</p> <p>Oma vastauksesi _____</p>
	<p>Lähetä Tyhjennä lomake</p>

LIITE 3

Haastattelurunko kenttärekisteröinnistä:

Miten kenttärekisteröinti toimii käytännössä?

Miten nykyinen menetelmä toimii käytännössä? Millaisissa tilanteissa?

Kauan kenttärekisteröinti on ollut käytössä?

Millä poliisilaitoksilla kenttärekisteröinti on käytössä tällä hetkellä?

Kuinka tietoisia laitokset ovat kenttärekisteröinnistä?

Miten eroaa normaalista rekisteröinnistä?

Mitä hyötyjä?

Mitä vaatii laitoksilta saada kenttärekisteröinti omalle laitokselle? Hankinnat? Hintat?

Mitä haasteita/ongelmia?

Omia mielipiteitä? Miten otettu vastaan poliisilaitoksilla?

LIITE 4

Haastattelurunko videon tuotetukseen tarvittavasta välineistöstä:

Mitä laitteita kuvauksissa käytettiin? (Kameroiden merkit ja mallit)

Mikä äänityslaitte oli kyseessä äänien tallentamisessa?

Millä ohjelmalla video editointiin?

Oliko videon editointiin ohjeita poliisilaitoksen puolelta, joita tuli noudattaa?